

УДК 177.82

Фанкєєва Г.Р. ¹

Бондаревич І.М. ²

¹ студ. гр КНТ-520 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМА САМОТНОСТІ В ФІЛОСОФІЇ

Проблема самотності є характерною проблемою західно-європейської філософії, що стосується сенсу людського існування, його призначення та сутності. Вона з'являється майже одночасно з самою постановкою проблеми людини в епоху класичної Античності – ще Аристотель зауважував, що людина поза межами суспільства є або Бог, або звір. І повертається на крилах антропоцентризму в добу Відродження, коли людина починає виявляти себе

як неповторну особистість. Особливо актуальною тема самотності стає в екзистенційно та персоналістично орієнтованій філософії XIX століття. Певним чином це пов'язано із соціальними пертурбаціями епохи капіталізму. Тема самотності залишається затребуваною в творчості А. Камю, Ж.-П. Сартра, Е. Гуссерля, Н. Аббаньяно, М. Хайдеггера. Для М. Бердяєва самотність була основною проблемою людської особистості і філософії людського існування.

Набуті в філософії змісти поняття самотності є доволі різними:

- самотність-усамітнення як добровільне уникнення контактів з іншими людьми заради зосередження на якійсь справі, предметі, самому собі (Р. Емерсон, Г. Торо та ін.);

- самотність-безхатність як невизначеності смислу і ролі людського перебування у світі; неприкаяність людини в нескінченному Всесвіті; відсутність усталеної гармонії людини зі світом (М. Бубер, С. К'єркегор, Ф. Ніцше, Б. Паскаль та ін.);

- самотність-відповідальність як «приреченість» кожної людини на самостійний вибір; неможливість перекласти відповідальність за свої дії на іншого (екзистенціалізм);

- самотність-незлиття як початкова й нездоланна відособленість існування «Я» від інших існувань (екзистенціалізм, феноменологія).

Очевидно, що конструктивними для особистісного буття є варіації усамітнення і самостійної відповідальності. Але потужні соціальні і культурні зміни, які відбулись у другій половині XX століття і продовжують зростати в геометричній прогресії у XXI столітті, стали плідним ґрунтом для розвитку деструктивних варіацій самотності, а саме самотності-безхатності та самотності незлиття (маргіальності). Оптимізму додає те, що межі між варіаціями станів самотності не є такими непроникливими, як між змістами поняття «самотність».